

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

Cap. VII. De Catechismo Reformatarum Ecclesiarum seu Heidelbergensi, &
quae circa eum acciderunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

sunt hæc, quoniam & pugnantia sunt & pessime è scriptura probantur. Quomodo enim si homines meræ tenebræ sunt, nihilominus scintillæ sunt, aut exigua vestigia donorum Dei? aut si sunt meræ tenebræ, quomodo non excusabiles sunt de non lucere? Fatua sunt igitur ista assumenta. Omitto quod ibidem peccatum Hominis multo magis risu digna definitione depinxit, dicens non esse aliud quam *quodcum homo in honore esset nõ intellexit* &c. quod ipsum Remonstrantes ut plurima alia exprobrant, quæ prætereo, cum ex paucis adductis in medium cuius futilitas Confessionis Belgicæ iam tum innotescere possit, cuius occasione in Hollandia Schisma fuit inter Calvinistas meritisimè constat.

V. Elucet ex hinc singularis Dei in Ecclesiam suam Catholicam providentia, qui ex ipsa Schola Caluini Reformata in Cathedris Ecclesiarum Catholicæ populo ereptis excitavit eis aduersarios & euersores impiæ Confessionis, sinens eos, ut hinc & inde stantes acies concurrere bello tanto, ut toto Europa ad spectaculum fuerit excitata, de cuius belli decursu cap. s. agetur. Interea votum esto, ut diuinæ providentiæ consideratio continuetur, à qua etiam illud est gloriosum Ecclesiæ Catholicæ gestum, quod cum se Remonstrantes Calvinianis Antagonistis suis opponere cœperunt, ipsi met non de suo paupere penù, sed de Romanæ Ecclesiæ armamentario arma aduersus hostem valitura, sumere debuerunt. Testatur hoc ipsi Remonstrantium antagonista qui eisdem questi sunt de Fratribus suis, quod è Iesuitarum libris Suarezio, alijsque Papistis argumenta sumpsissent, ad sese Confessionemque suam suauem oppugnandam, quæ tamen argumenta, non rationum momentis aut (scriptura. cã opere semper sibi clara, & diuine & sufficiente, & illuminante) sed ciuilibus potestatis violentia terundere debuerunt, imò opprimere, quæ in re iterum diuinæ providentiæ radius pulcherrimus elucefcit, dum iustam causam & bonam in Remonstrantibus ut ostendam oppressis, nõ permisit triumphare, ne contraheret sanctitas Catholicæ doctrinæ vllam ex hoc infamiam, quod per hæreticos fuisset defensa. Etiam, ut mali defensores eius intelligerent se frustra armis Catholicorũ pugnare, qui nolint cum iisdem in iisdem eorum castris, nempe Ecclesiæ eadem viuere & militare. Cesset iam ab animis Catholicorũ admiratio ista: cur in Remonstrantibus bona causa fuerit à Contra Remonstrantibus potenter oppressa!

De Catechismo Reformatarum Ecclesiarum,
& quæ circa illum euenerunt.

C A P. VIII.

- I. *Author Catechismi Reformatarum ad Rhenum Ecclesiarum siue Heidelbergensis.*
- II. *Eiusdem Catechismi Synopsis.*
- III. *Eiusdem absurda quinque in I. questione eius & Responsione deprehensa.*
- IV. *Similia plurima ex alijs questionibus eius & Responsis delecta.*
- V. *Quomodo idem Catechismus à Catholico scriptore fuerit festivè explosus.*

I. **A**uthor Catechismi Palatini seu Heidelbergensis fuit Zacharias Ursinus Vratislauen-
sis in Silesia natus. Siquidem pater eius Casparus Beer (Latine Ursus) quondam pædagogus in Austria, exactus inde Vratislaviæ confidens Ludimagistrum agendo notham duxit, ex qua Zachariam istum suscepit An. 1534. 18. Iulij. Volo honestissimè eius vitam commemorare, ex Fratre eius in fide Festo Hommo, ne queri possint Reformati affectibus cum eo actum esse. Anno igitur 1550. VVittebergam ad studia literarum missus, mercatorum quorundam elemosinis ibi vixit, audivitque Philippum Melancthonem, cum quo An. 1553. pestis metu, expulsus VVitteberga Torgam secessit. Cum autem Melancthon paulo post alio inde esset euocatus. Ursinus ad Rheni partes contendens per Helucios & Lothannam & Genavam peruenit, ubi Caluini auditor factus ex Lutheranis, vel Melancthonico factus est Calvinianus. Discedensque à Caluino librarijs munusculis, quibus se aliosque inficeret, est donatus; ipse vero Hæreses tam à Melancthone quam Caluino hausas partim immutatas fouit, partim aliter coxit. Genua autem recedens Lugdunum Galliarum, deinde Parisios profectus, Vratislauenium fere impensis, ibi Ioannem Mercetum Hebrææ linguæ professorem, audiendo aliquid profecit. Inde per Helucios, Tigurum imprimis, hæreticis nobilem urbem, transiens, per Sueuiam Vlmam atque Tubingam, Norimbergamque ac Franconium, redijt VVittebergam ad veterem hæresis Magistrum Melancthonem

tionem, apud quem indies conversabatur, tanquam Calvinismi non iniquum sodalem vti de eo Lutherani conqueruntur & Calvinus Epistolis ad eam datis non obscure significavit. Apud hunc cum agit An. 1558, à Senatu Breslaviaensi ad Regimen Scholæ S. Elisabethæ, unaque Philosphiæ ac Theologiæ initia tradenda evocatur, in qua ita versatus est, ut ovis in pelle tectus lupus aliquando tempore laruerit, & grassatus fuerit: Sed cum ad cœnæ Lutheraniæ & Calvinianæ materiam explicandam Methodo pervenisset, quisnam esset, plane est detectus, nam scripturas torquendo, & Veteres Doctores mutilando & Melanchthonem ipsam hæcendo, ad sententiam pro Calviniano sigmento dicendam omnes cogebat. Vnde confessum à Lutheranis est veluti Sacramentarius ex loco profligatus, sensitque sero Senatus, & reliqui se colubium & Vrsinum, tum domi, tum in externis regionibus aluisse, qui tunc quidem rapere, nunc autem mactare occiperet. Voluit nihilominus tam patenter deprehensus Leo, se Afini exuijs velare, dendo Theses declarantes mentem suam, de baptismo & Cœnâ, quas ad Melanchthonem transmissit: sed Melanchthon, intellegendis quæ acciderant, vase utriusque parti velificari volens, ei suavit, *ut caute perseveraret in Orthodoxa doctrina, & si istis locorum non posset subsistere, discederet, us VVittebergam rediret.* Videns igitur Vrsinus omnium a caua pectoris sui detecta An. 1560. 14. Iunij Vratislavia discessit, & VVittebergam redijt, vbi eodem anno paulo ante reditum hunc obijerat Melanchthon 16 Febr. qui damnatam & anathematizatam ab se doctrinam Sacramentarium Augusti A. 150. extremo vite tempore paulatim plus & amplius visus erat proficere, ita ut Palatinus Elector Otto Henricus paulo ante mortem eius, Melanchthonem consulens, de controversia cœnæ Heidelbergæ, inter Doctores suæ Academiæ Petrum Boquinum & Guilhelmum Clebitium Calvinistas ex una, & Heshusium ac Lutheranos ex altera parte, oborta, literas receperit magis fauentes Sacramentariæ opinioni quam Lutherani. (a) Vnde etiam Palatinus mox in Calvinissimum fuit præcipitatus. Nam Otto Henricus Consilium Melanchthonis secutus, Heshusium & Clebitium capita factionis ortæ quidam amadavit, & Calvinistas exinde introduxit & fovit. Vltus fuit tunc Melanchthon se ipsum ex animi sui desiderio aduersus Heshusium, is enim Elaccianus erat, quod genus hominum inter Lu-

theranos, Philippo errat insensissimum, ita passionum a bitrio, apud Novos illos Evangelicos, susque deque vertebantur omnia. Cum igitur VVittebergam redijt Vrsinus videret ibi omnia Lutheranis oppleta, professionem eo loco inter tot oculos & aures aduersaturus ordiri metuens, ad Sacramentarium nidum Tigrum in Helvetios 2. Octob. redijt, vbi à Petro Martyre vel pseudo-Martyre potius & Bullingero, Simlero, Lauarero, Gualtero, Gesnero, Enlio & similibus fatina hominibus est exceptus, tanquam ex castris inimicorum Transfuga, & in Synodo quadam Specimen suæ hæresios dare iussus, dedit. At cum per literas Heidelbergæ datas à Thoma Basso Medicinæ Doctore professor Sacramentariæ factionis eo evocaretur Vrsinus eo & sua & aliorum voluntate est profectus, qui An. 1565. 19. Sept. eodem perveniens in sapientiæ Collegio cepit docere, concionandi vero munus ad quod non adeo aptus erat, delatum refugit. Docuit istic *Locos Communes* annis quinque, donec ei Hieronymus Zanchius successit, qui An. 1568. 12. Febr. doctorem suam est auspicatus. In hoc contubernio cusus est Heidelbergensis Catechismus nempe Petri Boquini, Emmanuelis Tremellij (hic Sacramentariam; ille Novum, hic vestus interpretabantur) & Hieronymi Zanchij (qui Locos Communes quasi Scholasticam Theologiam docebat) Editus fuit primo Catechismus ille nesciendus, sine exegesi, quæ postea adiecta est, cum Flaccius Illyricus, Heshusius & alij eum refutare inceperant. Sed & idem Vrsinus cum Boquino An. 1564. mensè Aprilis, cum Brentio & Smidelino collocutus est in Colloquio Maulbrunnensi, indicto ad componendas controversias inter VVittebergicos & Palatinos Theologos de *Vbiquitate* tunc nato errore. Idem Vrsinus à Friderico III. Electore Palatino in Ambergeni ac Neostadiana Gymnasis fundandis est adhibitus, evocatur eum quidem Bernates Helvetij ad Cathedram Losannensem, sed eam suavis Electoris recusavit. Verbo absoluit. Doctor erat qui neminem sui cerebri dogorem nancisci valeos, diu graves labores sustinuit solus docendo, donec Belgam quendam, Iacobum Kimedontium assecutus est, sibi placita loquentem, in quem

oneris

a VVitenberg. vita Melanchth. cap. 14. n. 7.
pencerus Narrat. de Melanchth.

onoris parte relicta vxoria rei operam dare cepit Anno 1573. tanquam essentiali parti doctrinae Acatholicæ. Stetit in hoc secundo fortunæ cursu Vrsinus vtque ad Annum 1577. cum defuncto Frederico III. Electore Palatino Calviniano, Ludouicus IV. filius eius successor, Lutheranis addictus, Calvinianos Doctores profligauit, & in his etiam Vrsinū ac Kime doncium qui 10. Octob. Heidelbergam relinquere coacti sunt. Vrsinum tamen in Neostadianam Scholam vsa cum Hieronymo Zanchio euocauit Ioannes Casimirus Calvinianus secundo genitus Frederici III & frater Ludouici IV. A. 1577. vbi seq. A. 3. Maij professionem suam exorsus est, quo tempore & Haïam interpretatus est, & aduersus Lutheranos *Librum Concordiæ*, edidit *Admonitionem Neostadianam*, Hæc ageotem demum mōts A. 1583. 5. Martij abstulit, ætatis suæ An. 49. monumentum ei Neostadij positum est in choro principalis templi. Atque hæc de Authore Catechismi Heidelbergensis sufficiunt, ex quibus patet Hominem fuisse mutabilem, & proprii iudicij seruum, & qui patriam suam simulata religione perdere sit aggressus & ingratus.

II. Hæc fuit igitur Catechismus, Latino, Gallico, Germanico, Belgico imo Græco Linguarum idiomate exesus, ac forte pluribus, quæ mihi videre non fuit datum, continet autem huiusmodi ordinem doctrinae initio quæstiones duas habet *PROŒMIALES*, de *Maxima Solatio Reformatarum*, & de *medijs seu scitu necessarijs*, ut illo *Solatio Reformati frui possint*. Deinde *TRACTATVM* seu corpus (in Latino. Græca editione A. 1635. Lugduni Batavorum) in tres partes seu titulos dissectum, primus de *Miseria hominis* à quæst. 3. Alter est de *eiusdem Liberatione* à quæst. 12. Tertius de *gratitudine*, à quæst. 86. Harum duæ posteriores partes rursus in alias minus principales dissectæ sunt, nimirū secunda quæ est de liberatione Hominis continet doctrinam, de *Satisfactione*, & *Mediatore*, & *Fide*, *Symbolo Apostolico*, de *que Sacramento*, & eorum appendice, nempe de *clauibus*. At tertia, quæ est de gratitudine, continet doctrinam de *Hominis conversione*, q. 88. seu mortificatione Veteris Hominis q. 89. & viuificatione Hominis noui q. 90. & de *bonis operibus* q. 91. & *preceptis Decalogi* q. 92. & *precazione Dominica*, q. 116. ad 129. seu finem. Hæc est ipsissima Methodus Catechismi Reformati, contra quem ipsi Reformati plurima obiecerunt, quæ

in Remonstrantium Actis videre licebit lectori, cui elegendi est potestas. Aiunt enim in hunc modum. *Eccæ Catechesis illa prædicat & inculcat q. 1. Maximum in vita & morte Solatium, mox q. 3. oblita sui in immanem nos deturbat miseriam, ex qua emergere non possumus nostris viribus, & paucissimi saluentur. Deinde parte secunda agit de pulcherrima per Christum Dominum Liberatione gratiosissima sine omni nostra cooperatione, mox oblitus sui author, parte tertia requirit ab homine & conuersionem, & mortificationem Veteris hominis, & viuificationem noui, & bona opera, & preceptorum obseruantiam & præcautionem, quasi Liberatio Christi sine his non valeat. Imo in ipsa parte oblitus sui, ait per prædicationem & Ecclesiasticam disciplinam debere homini aperiri regnum Dei, quasi Christus non satis aperuerit, sed quasi conuiuere fecerit. Ex quibus paucis patet quem misere impingant, suomet iudicio, qui aduersus Ecclesiam Christi, columnam veritatis conati sunt sapere, & quomodo dicentes se esse sapientes stultificati sint.*

III. Porro idem Catechismus, uti ipsimet Reformati annotarunt & typis ediderunt, suoque Concilio Nationali exhibuerunt, continet plurima *Imprudenter dicta, periculosa asserta, fatua, falsa & pugnancia tum inter se, tum etiam cum sacra scriptura. Quod ut perspicuum fiat ostendam vel in sola q. 1. & Resp. eius ista omnia accusationis capita contineri.*

Primo Imprudenter dictum est quod statim primo quæstione docetur Catechumenus Solatium quærere, cum non sit hoc finis hominis, aut medium salutis æternæ, sed potius scientia Veritatis, & Executio boni, & hauritatio Crucis iuxta illud psalmi 118. *Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me*, & 2. Tim. 3. *erunt homines se ipsos amantes, cupidis &c.* quæ capite illo toto dicuntur, ea enim aduersus quæstionem hanc primam Catechismi & Responsonem eius dicentia incedunt. Longe aliter Christus & Apostoli prædicationem suam orbi sunt dicentes: *penitentiam agite &c.* Sed & in eo Author Catechismi impudens est, dum eadem quæstione quærir de Solatio cuiusuis hominis, & respondet solum de Solatio, quod solum homo fidelis, iuxta Calvinistas, habere potest.

Secundo continet Periculosa asserta, tale est dum in Resp. ad q. 1. dicit Reformatus se tenere, quod non solum sit Dei cum anima, corpore & pilis omnibus suis, sed quod omnia oporteat etiam salutis suæ seruire, vbi Calvinistæ ipsi quærunt sic ex Fratribus

tribus suis (a): Annon verba illa, occasionem cuiquam præbere possint cogitandi & statuendi, nec peccata quidem salutis ipsius Officere posse, præsertim cum non desine comminantes, qui in hunc ipsum locum ista scribere non vereantur. Eoque præter illa verba aliquo modo restringi, ne securitati fenestram aperiant.

Tertio continet eadem i. quæstio Fatua, pro exemplo sit, quod docet respondere Catechumenum hoc esse Vnicum suum in vita & morte solatum, quod omnibus hominibus etiam Turcis & Iudæis est commune, nempe i. quod animo & corpore sit Dei, hoc siquidem etiam de Turcis & Iudæis est verum 2. quod ipsum redemerit Christus, quod etiam de illis verum est, etsi redemptionem non usurpent, 3. quod pilus de capite Calvinista non cadat sine Patre caelesti, id etenim nec fit de capite Turcæ vel Iudæi, 4. quod oporteat ut omnia salutis Calvinista seruiant, enim vero id oportet quoque fieri Turcæ & Iudæo, ita enim Deus intendit ab initio, etsi non semper ita fiat, ut neque Calvinista, quæta enim sunt Calvinista, quæ salutis eius non seruiunt! etsi seruire deberent, siquidem ipse sibi destruit seruitutem, ad salutem, quam multa sibi seruitura fuissent, quemadmodum igitur ex his præmissis Catechismus ille Calvinianus docet inferre; quod ob hæc præmissa fiat certus Spiritu Dei de Vita æterna, ita quoque Turcæ & Iudæi securi sunt, sine dubio de Paradiso æterno, ex iisdem præmissis, & æque imò plus quam Calvinista sunt prompti & parati, ut Deo vivant, nam utriusque bona opera præter promptitudinem illam à se exigunt, & præstant, quæ idem Calvinista, se omnino præstare posse negat, in Respon. ad q. 5. & 60. imò omnia sua opera confitetur esse peccata & quod horribilius senatura propendere ad odium proximi & Dei semper, & uti habet textus scripturæ adiunctus, facilius æthiopem albari quam in se hoc odium emendari.

Quarto continet Falsa, tale est q. i. assertum, quod Spiritus Dei reddat unumquemque Calvinistam certum de vita æterna; & reddat ipsum promptum ac paratum ut Deo deinceps vivat. Cum idem Calvinista teneat, quod nihil sit credendum, nisi quod proponit sacra scriptura, quo dicto hic Dictator se ipsum & Spiritum suum refutat. Accedit quod 5. & 60. quæstio asserat, se ita esse malum ut Dei mandata nullo modo seruare possit. Unde sequitur Calvinistam promptum fieri atque para-

rum ad id, quod minime ab eo seruari potest, nec unquam seruatur. Quanta non sunt ista doctrinæ nouæ portenta! Sed:

Quinto, pugnant etiam asserta quæst. primæ tam inter se quam cum sacra scriptura, nam quærens, quod sit maximum solatium Calvinista in vita & morte? non docet respondere secundum Christi Domini doctrinam, Beatitudine, Vitam æternam, siue spem illius & possessionem aut Dei fructificationem, quæ utique est summum bonum, secundum scripturam) sed tale, quod quod æternum tenere potest absque æternæ vitæ possessione, & de facto damnari homines in inferno feretorum teneat & tenebunt. Nam, hi animo & corpore sunt Dei, & pretioso sanguine Christi sunt redempti plenissima solutione pro his præstita in cruce, & liberatione à potestate diaboli quantum attinet ad Christi opus, nec sine voluntate patris à damnatione potest cadere capillus; & oporteret omnia salutis eorum seruire, etsi id nunc non fiat, verum tamen adhuc est, oportere ita fieri, siquidem solum oportere exigit Calvinianus ille Catechismus; & certi sunt damnati de existentia vitæ æternæ, olim fide nunc euentia, & experimento suo docti, & ut Deo viverent olim, nunc ne annihilentur, prompti & parati sunt, imò ut Deo placere vivant, etiam prompti ac parati fuerunt, & indubie suoper velleitates siue inefficacem voluntatem, quo sensu S. Bernardus ait: Infernum esse plenum bonis voluntatibus, nempe inefficacibus, & sine fructu & bonis operibus. Itaque hæc Catechesis, ob talia abominanda, Melius Sapientes Calvinistas adegit, ut inter Animaduersiones suas etiam ponerent notam talem: Considerandum est, sufficiens dixisset, ut ipsi deinceps vitam, promptum ac paratum reddidit, an vero præstet non nulla addere qua in super ipsam actuale obedientiam exprimant sine qua conscientia non potest non accusare Christianum. Ita ipsi Calvinista contra se, nimirum sciebant, velleitates, & promptitudines, inefficaces longe abesse à præstatione operis, à qua præstatione volebat Consolator ille suavis & Calvinianus eximere Christianos, & sic ad suam Ecclesiam attrahere omnes ignauos & pigros ut venirent secum, ad illud cælum à S. Bernardo depictum, quod est plenum bonis voluntatibus inefficacibus.

2 pag. 103. Actorum Remonstrantium.

cacibus, hominum bonis operibus destitutorum.

IV. Quod si tanta est peruersitas in ipso limine Catechesios Belgicæ, & Palatinatu aduectæ, ut ipsi Reformati eam tam pateant criminando refutare debuerint (cum tamen initio Sermonis deceat maximè simulare probitatem, eos qui volunt decipere; & assumere prudentiam, qui non intendunt repelli) quid in sequentibus, ad 129. numerum exerescentibus quæstionibus atque Responsis sanitatis sperare licebit? Excerptam tamen & fere ex ipsismet Caluinianorum contra suum Catechismum proprium scriptis proponam ac Thrasonicum de se triumphum duci conquerrantur Magni & Soli illi sapientiæ totius deuoratores.

Act. queruntur Caluinistæ tum alibitum in Animaduersionibus ad quæst. 61. Nullas fere his, (vbi de Iustificatione sua coram Deo imputata ex Christo agunt) *vsurpatis phrasibus sacra scriptura vsusatus*, cum tamen alias mera Biblia & puram Dei verbum crepent. Et quidem multa testimonia scripturæ ad margines Catechismi citari videntur, sed, ut iidem conqueruntur, parum vel nihil sæpe adid, ad quod citantur, idonea, *Domesticum hoc testimonium verum est*. Et inspecie queruntur Arminiani hæc Catechismi sui dogmata nulla scriptura subnixæ esse, videlicet quæst. 9. vbi peccatum Adæ appellatur *Consumacia*. & quæst. 61. vbi Catechismus docet *Sola fide Caluinistam esse iustum*. Requiritur Remonstrantes eo loco scripturas, si quas enim adduxerint esse falsas, corruptore Luthero. Lepore excepit olim eam assertionem Catholicus: dicens vere sola fide esse iustam Caluinistam, quia re ipsa nunquam id probat, credi debere, certum non posse. Sed & quæst. 114. vbi Catechismus docet, quod præcepto *Non concuiscas* præcipiatur, *ne vel minima cupiditate vel cogitatione aduersus ullum Dei præceptum eorunda nostra unquam sollicitentur: sed ut perpetuo & ex animo peccatum omne detestemur contraque omni iusticia delectemur*. vbi Catechismus in laudis non videt, quod ipsum saluatorem faciat peccatorem, utpote qui à dæmone & impijs est sollicitatus aduersus præceptum Dei: *mitete, Adorame &c.* 2. Nec videt quod somno opus habeat, & negotiosis alijs cogitationibus, quæ impediunt ut perpetuo nec peccatum detestari, nec iusticia delectari queat. Et quæst. 115. in qua Catechismus, um mentitus esset modo explicatam falsitatem

contra Deum sine scriptura, continuo addit querendo: *Cur Deus velit legem suam ad eo exactè & seruo prædicari, cum nemo sit in hac vita, qui eam seruare possit?* Respondet: *ut in omni vita magis magisque agnoscamus, quanta sit natura nostra propensio ad peccandum &c.* Ad quæ verba Remonstrantes iure querunt: *An in scriptura S. extet testimonium, quod Deus Legem suam ea intentione tam seuerè velit prædicari, & non potius id eo ut impleatur?* Deinde querunt, ex quo scripturæ loco possit Catechismus probare, quod, ut ait ibid. Catechismus, *postquam ex hac vita decesserimus propositam, in Legem adeo seuerè explicatam, perfectionem læti assequamur?* Vbi, aiunt, *quæso id vel secundum verba vel sensum reperitur?* Videte igitur, & Reformati, vnde vos vestri Ministri reformati? è verbo Dei? an suismet cerebri sui figmentis? uti ipsi Doctores vestri perspicue adeo conuincunt, vos vero in Catholica-Romana Ecclesia persistentes, gaudere & exultate, quod à scorpionibus huiusmodi Apocalypticis non estis infecti.

2. Conqueruntur etiam Remonstrantes Caluiniani, contra socios suos Caluinianos, quod etiam multa Catechismus eorum Reformatus doceat contra scripturam. Atque inspecie Thomas Gosvinius ad quæst. 9. imo communitas Remonstrantium parte 2. Act. pag. 105. queritur, quod Catechismus Reformatus dicat: *Impulsore diabolo Adamum & se & omnem posteritatem donis diuinis orbasse, cum sacra scriptura non nisi sua uoluntate, factum affirmet, impellendi vero vox proprie longè potentionem vim signet, & debeat omnino ab ijs caueri, qui Deum faciunt Impulsorem arcanum ad peccandum, ut supra cap. 1. de Antelapsarijs, & alibi sæpe est declaratum.* Festinè etiam ex hoc asserto Catholicus nuper monstrauit Diabolum esse Caluinistarum Deum, nam cum Catechismus eorum asserat Diabolo impulsore Adamum & se & posteritatem suam spoliaste donis diuinis, eandemque spoliationem asserant Caluinistæ, Gomarum sequentes & Caluinum, arcano impulsu à Deo esse factam, utique Caluinistarum Deus Diabolus erit, ex unius eiusdemque prædicati singulari argumento: imo queruntur ad eandem quæst. Caluiniani Remonstrantes contra scripturam asseri in Catechismo, quod *Adam sua ipsius consumacia se suosque orbant.* Sed pergunt Remonstrantes & amplius conqueruntur ad quæst. 36. Catechismi (Reformati) *Quod Mediator noster sua sancta conceptione & nati-*

cate peccata in quibus concepti sunt Calvinista, tegat, ne in conspectum Dei veniant. Quærit enim Asluerus Matthiæ: An ullo scriptura testimonioprobari possit, quod hoc dicitur? imo asserit Catechismum sibi ipsi contradicere, cum dicat q. 37. 75. & alibi sua passione tanquã unice in cruce sacrificio peractõ nos redemptis similis est que etiam quam ad q. 60 Catechismi Reformati monet citatus Gosvinius, exprobrans Catechismo, quod dicat Hominem in Christo regentum etiamnum ad omne malũ esse propensum, cum S. Ioan. 1. ep. cap 3. & alibi ser. s. longe aliter loquatur, non solum enim iustum promptum & paratum ad bonum & viam mandatorũ Dei, pronuntiat scriptura; sed etiam iuste agere & currere viam mandatorum, & in omnibus iustificacionibus coram Deo & hominibus incedere & incessisse quosdã pronuntiat. Impingit in eandem scãdali petram Catechismus Reformatus q. 61. in qua scripturis ignota dogmata proponi querunt Remonstrantes, & q. 62. cum accusante Gosviniõ & Mathiõ &c. Catechismus ille ait: *Præstantissima nostra opera esse peccatis inquinata*, ex Isaia 64. cum constet ex textu istic de particularium hominum peccatis agi, non de genere humano & ipse Calvinus & Marloratus neget ex particulari illa posse vniuersalem inferri, præterquam quod mendacium euidentis sit, Abrahamum iuxta mandatum Dei euntem ad immolandum filium, obedientiam suam, tantopere à Deo laudatam, inquinasse peccatis, & scriptura sacra passim insignibus elogijs opera regentorum ornet nunc *vestes mundas, immaculatam religionem*, nunc *purpuram & byssum* vocando, dicendoque quod *vestimenta sua in hoc seculo non inquinantur*.

Et ideo Calvinista contra Calvinistas concludunt, ipeptre Isaia locum 64. reptum de panno mēstruato, ad omnis humani generis iniquitatem referri. Perinde ac si argumentari liceret, *Mulieres immunda sunt Menstruis*, ergo omnes homines. Denique ad quæst. 114. Catechismi, dicentis, quod qui ad Deum conuersi sunt præcepta Dei minime possint seruare, sed etiam sanctissimi quique, quamdiu in hac vita sunt, habeant tantum exigua initia obedientia perfecta: Gosvinius quærit non male, an conueniant cum S. ser. hac dicta, cum S. ser. non tantum faciat mentionem initij, sed progressus, Gal. 6. 15. incrementi 2. Pet. 3. v. 15. complementi 2. Cor. 9. 1. & Mathiõ Calvinista similiter ad eand. quæst. quærit, *An non scriptura, non solum initium, sed & progressum in curriculo & stadio obedientia illis tribuat? & quomodo*

do obedientia Abrahami, Pauli & similibus actis conuenire possit dictum Catechismi de inijs exiguis? Lõgior ero si singulas accusationes Reformati Catechismi, à Reformatis ipsis editas protulero. Ergo cæteras extra & contra scripturam assertiones eius indiculo subnectere contentus ero, nimirum Remonstrantes deprehenderunt in quæst. 6. 9. 10. 34. 44. 62. 64. 70. 71. 72. 114. 115. contra scripturam plurima asserta. Vt vel inde patere possit, quam sint fideles scripturæ custodes & puri verbi diuini prædicantes Reformati, qui a suismet collegis, tam manifeste coarguuntur falsi. Sed pergo ad aliud accusationis aduersus Calvinistas à Calvinianis moræ caput videlicet.

3. Manca est doctrina Catechismi Reformati, eo quod aliquam partem doctrinæ proponendo, aliam partem quæ æquæ & sæpè magis necessaria est, omittat, vel authoris stupore, vel calliditate. Notò summarie loca, quæ talia esse demonstrarunt Remonstrantes, quæst. 1. & Resp. eius quæst. 3. 7. 8. 9. 10. 11. 17. 21. 21. 27. 28. 34. 37. 45. 54. 64. 66. 69. 71. 75. 86. 87. 96. 99. 107. 110. 113. 118. 122. 125. imo adeo fatuum ostendunt fuisse Catechismi auctorem, vt ne quidem Titulos conuenientes nouerit præponere materiz tractandæ, quod vitium in Titulo *de Miseria Hominis* ante quæst. 3. & in Tit. *de Liberatione Hominis*, ante quæst. 12. & in Titulo *de gratitudine*, ante q. 86. perspicue Remonstrantes ostendunt. Ex omni turba doctrinarum mutilarum, vnum duntaxat proponam exemplum hoc. Quæstione 3. interrogat Catechismi auctor Calvinistam sic: *Vnde tuã miseriam cognoscis? & docet respondere sic: Ex Legi Dei* Hic Remonstrantes ita considerant. Num satis plene respondetur ad q. 3. *hise verbis an non addendum: Et propria conscientia mea & potentia ad Legem implendam examinatione, neque ex illa Legi diuina reuerentia, qua solum Dei postulatum continet, absque annexione pænæ miseriam nostram cognoscere posse videmur. Imo etsi quis post transgressionem Legis perfecte præstaret Legem, miser tamen esse non desineret.* Ita Remonstrantes. Addo, quod Homines ita cæci sint, vt audientes Legem ne quidem intelligant, & si quid ruditer intelligant, affectu erga se bono, Legem violasse vix agnoscant. omitto cætera mutila & manca dogmata examinare. Et procedo ad aliud accusationis caput.

4. Methodus Catechismi Reformati graves habet defectus, ut Remonstrantes Calviniani, Calviniani

nianis objecerunt, nempe ad q. 1. & 2. eius & q. 2. & in Tit. de miseria. & q. 10. 12. 88. 94. 96. 89. Etiam vitiosæ methodi unum adjicio exemplum verbis Calvinistæ conceptum: *Quæstione 86. & sequentibus usque ad finem Catechismi agitur de Gratitudine præstanda erga Deum propter liberationem Reformatorum à miseria.* iam vero inter Gratitudinis opera post dictam liberationem, tanquam fructus ponit Catechismi author *Conversionem* q. 88. & *mortificationem veteris hominis* q. 89. & *vivificationem novi hominis*, q. 90. unde manifestum evadit, quod secundum Catechismum Palatinum Reformatus sit quidem liberatus à miseria, peccati & pœnarum, & adhuc tamen servus peccati & pœnarum: quoniam liberatus gratitudinis ergo debet adhuc converti ex Resp. q. 88. & mortificare veterem hominem, ex 2. ad q. 98. vivificare novum hominem ex 2. ad quæstio. 90. Hæc autem sunt portentosa, & solent vocari apud omnes homines *Contradictoria*, sed apud Reformatos nuncupantur *Subtilia*. Merito igitur in suis ad Catechesin Heidelbergensem considerationibus, ista considerando Carolus Niellius Reformatorum unus ita scribebat: *An non hoc loco, ubi de Gratitudine agitur, qua liberationem à miseria sequitur, præter iustum ordinem agitur de Hominis Conversione, cum Conversione in Scripturis Sacris, videatur ubique ipsam Remissionem peccatorum antecedere.* Ex eob. 18. Esai. 1. Luc. 24. Act. 3. &c. Ita Reformatus, contra Reformatum Catechismum.

5. Abusus vocum Sacrarum, in alio sensu, quam patitur scriptura. Huiusmodi stilo Catechismus Reformatus Dei Justitiam & iram sæpissime usurpat pro Tyrannide, vel ut honeste cum Reformatis loquar pro severitate quadam pugnantem cum misericordiam naturæ Dei, imo iustitiam, de talibus accusant Remonstrantes Catechismi sui q. 11. n. 1. q. 17. num. 1. q. 19. & 29. & 95. uno exemplo accusationis veritatem sat erit monstrasse. q. 11. Catechismus *vocat Deum iustum, cuius iustitia postulet, ut quod adversus summam Dei Maiestatem commissum est, id etiam summis pœnis hoc est sempiternis, tum animi tum corporis supplicij luatur.* Esto. Hujus iustitiæ actum unum in Resp. ad 10. q. ait esse *Horrendis modis irasci cum obinnata nobis peccata, tum ob ea, quæ committimus ipsimet.* Vide quomodo jam incipiat obtrudere Tyrannidem, inque ipsomet Deo horrendos depingere modos. Et qui quæso sunt illi horrendi modi irascendi clam ait, quod ut haberet materiam offendendi potentiam iræ & severitatis suæ, maximam partem Homini creavit in peccatis (id enim sunt peccata innata) &

arcano impulsu ad committenda alia inducit, ut supra cap. 1. in Antelapsariorum hæresi est declaratum, & hoc est onus illud ira Dei, quod Christus iuxta q. 17. Catechismi portavit, quando pro aliquibus hominibus solum, ut dicit Reformatus Gomaristæ: passus est, quasi absque hac passione omnes Homines, a ternas pœnas fuissent prædestinati. Sed satis iteratis cesso.

6. De evidenter falsis accusatur Catechismus Reformatus à Remonstrantibus Reformatis, in considerationibus ad q. 1. 6. 10. 13. 21. 27. 32. 34. 37. 45. 62. 110. 114. Exemplum duplex pono unum notatum à Matthæo, ad q. 114. ibi ait Catechismus, *Sanctissimi quique, quamdiu in hac vita sunt habent tantum exigua initia obedientiæ, istius, quæ observent præcepta Decalogi, quam id falsum sit, ostendit Evangelium Matthæi 19. 20. Omnia hæc custodivi à iuventute mea, quid adhuc mihi deest? utique nihil, nisi Cõsiliatorum Evangelicorum perfectio, nam Dominus ea sola subiungit, dicens: si vis perfectus esse. Vade, vende quæ habes & da pauperibus, & sequere me. Ecce hominem, consilia Evangelica aspernantem, ideoque nondum sanctissimum uti Apostoli, & tamen talem, qui à iuventute præcepta Decalogi culto divit &c. Addo ego ex eodem Catechismo aliud evidenter falsum ex Resp. ad q. 75. dicente: *Christus me atque omnes fideles de HOC FRACTO pane* (nempe quem Hic Heidelbergæ Ursin^{us} à suo prædicante, alius alibi, in singulari accipit) *edere, & de poculo distributo bibere iussit in sui memoriam, additis his promissis. PRIMVM. Corpus suum non minus certo pro me in cruce oblatum ac fractum, sanguinemque suum pro me fustum esse, quam oculis certo panem Domini mihi frangi, & populum mihi communicari.* Deinde &c. quæ infra numero 9. recensebo, inter contradictoria, nam quid quæso falsius dici potest, quam ista Christum Dominum dixisse? produc Calvinistæ testes, si potes. imo si probuses & non mendax, vel impostor. Nam si non certius est Christum pro te in Cruce oblatum esse, quam quod vides pacem pro te frangi, certe parva est certitudo pro te Christum fuisse passum, cum oculi sæpe mentiantur. Et cæci Calvinistæ ne quidem corporaliter frangi panem videre possint unde Christi passio.*

7. De imprudenter quoque dictis accusatur idem Catechismus à domesticis suis Calvinio Reformatis in Considerationibus ad quæst. 3. 6. 10. 13. 20. 21. 84. 85. 88. 89. 60. 105. 107. 111. 114. 116. imo in præfigendo Titulo illo, qui est de Gratitudine ante q. 86. Exemplum grandis imprudentiæ assu-

no ex Considerationibus Remonstrantium illud, quod in Resp. ad quaest. 5. ait Calvinista se propensum esse ad odium Dei, & proximi, & hoc testimonium est verum, utpote ingenuè libereque confitentis de se, absque tormentis, cui est fidendum. Jam verò statim sui oblitus in Resp. ad quaest. 6. ait se conditū à Deo vera iustitia & sanctitate prae dicitum, ut Deum suum rectè cognosceret, ex animo diligeret, cum eo beatus aeternum viveret. O Homo, hæc non consistunt, cū tam perversa natura. Unde Remonstrantes merito dicunt considerandum esse num Deus hominem ad hunc finem absolute creaverit, an sub conditione. Si absolute, quomodo Deus sine suo frustratus est? & maxima pars hominum excidit, irritumque fit Dei decretum? Si conditionate? quomodo vera erit sententia Gomaristarum prædestinationum?

8. Insaniam quoque, (quod in Calvinista, supra omnem Antiquitatem & Concilia SS. PP. & omnes Doctores Sapientie, est perquam horribile crimen) in authore Catechismi Reformati demonstrant Remonstrantes domestici testes apud Animadversiones suas in q. 8. 60. 104. 114. 116. quibus ad de loca num. 7. de imprudenter dictis citata, cum imprudentia magna, parum absit ab insaniam. Videamus in signem aliquam insaniam Zachariæ Ursini, & omnium qui Catechismum ejus pro oraculo mirabili habent quaestione 8. quaerit, *An omnes adeo simus corrupti, ut ad bene agendum prorsus non simus idonei? & ad omne vitium proclives.* Resp. *Certè, nisi per Spiritū S. regeneremur.* Ibi est duplex insaniam. 1. quod dicat Homines omnes esse proclives ad omne vitium, nempe ad prodigalitatē & Avaritiam; ad nimiam abstinentiam & ingluviem, ad meticulositatem & nimiam audaciam, ac opposita inter se vitia, de quibus Aristoteles gentilis congruit in Ethicis quod magis inter se configant, quam virtus. Media, siue cum hoc siue cum illo extremo. Vidisti Lector insaniam unam, vide nunc & alteram, *Quæritur an non frustra, imo insanè addatur hoc loco conditio illa, nisi per spiritum S. regeneremur?* dico insane. nam in Resp. ad q. 60. dicit Calvinista seu Reformatus per spiritum suum sanctum, sic: Etiamnum ad omne malum propensus sum, & conscientiam meam accusat quod aduersus omnia mandata Dei graviter peccaverim. Ecce insanienter additam antea conditionē, nisi per Spir. S. regeneremur. Nam quid illi profuit illa regeneratio? Mansit suo testimonio ut ante eā fuit, nempe propensus ad omne malum, & peccans cōtra omnia Dei mādara, & ut dicit ad q. 1. p. 10. optus

& paratus ut vivat Deo. Et idē non est mirum quod postquam est renatus ex Spiritu S. & liberatus à peccatis, adhuc debet converti q. 87. & tunc, cum conversus est, adhuc nihil valeat Reformatus, ut ipse testatur, ad q. 8. si potest æthiops mutare pellem suam &c.

9. Imo de Contradictorijs & pugna cum semetipso accusant Reformati Catechismum suum reformatum, in Animadversionibus suis ad q. 6. 8. 9. 21. 36. 37. 42. 43. 44. 45. 56. 60. 67. 70. 71. 74. 75. 77. 84. 85. 87. 90. 103. 114. 116. 125. imo in hoc genere Contradictoria asserendi ita Reformati excellunt, ut nulla à Christiana Lege introducta, vel potius ac orbe creato, nulla secta hominum æque in hac arte excelluerit. Atque hoc est Tota Calvinistarum quam multi prædicant vel mirantur *Subtilitas*. Siquidem quicquid in Calvinismo reperitur subtile, id semper in duas maximas has, seu axiomata resoluere deprehendet, qui necum inspicere voler, nimirum *Dua Contradictoria possunt simul esse vera*. Et, *Dua Contradictoria simul esse posse falsa*, siue quod plebs capit, Idem esse nigrum, & albū, esse calidum & simul esse frigidum. Deo gratias, pro tanta potestate hominibus concessa, quam nec ipse Deus habet & ante Calvinismum nemo sciuit, fuisse datam. Vismi Lector exemplo rem declarari? non credo. modo enim præcedente numero inter insanias unum adnumeravi. Narrabo igitur quod Coloniae euenit. P. Fridenticus Spe Soc. Jesu Sacerdos, ipse è nobili familia, nobilem cognatum suum Calvinistam inuisurus ad S. Gereonē ducebat se eum Philosophiæ sub se auditorem, viæ socium, aiebatque, *Dua Contradictorias posse simul esse veras aut certe simul falsas hodie discet Tuam Caritas*; Miraretur inquit ille. Subiungit P. *Tace solum & dissimulata Latina Lingua scientia. sede, quasi orans, & intende disputanti mihi & cognato meo.* Dum factum, salutatione data & accepta, confederunt cognati, & sermone amico protrahitur est Calvinista eo, ut diceret *Prohibitum esse in Ser. S. cultam Sanctorum imaginum, qua sunt Dei & sanctorum eius representatiua, notabatur dictum creta super mensæ tabulam, discursum deinde vago (inter declarandum quid quale sue sint Dei imagines & SS. eius) habito, ventum est, ad id ut P. ille ex cognato quaereret, vbinam quæso crucifixi Domini nostri imago est prohibita, resumens ille, ait, non est earum in scriptura mentio, Tunc subridens P. annotabat dictum id iuxta alteram cognati sententiam, aiebatque, *Domine cognate, intellexi Respon-**

sonem vestram, sed manet mihi serupulus ille, quod qua
dixit, vestra Nobilitas sint contradictoria: quoniam in
scriptura prohiberi ne Dei & SS. imagines colantur, &
quod earum in scripturis nulla, fiat mentio, apud homines
contradictoria dici solent, cumque cognatus ille ho-
nus respondisset ista bene confisteret, finem seculum
colloquio, dicto vale, fecit, & digressus socio suo
dixit: Nunquid contradictoria simul vera ostendit &
riferunt pariter ore, corde autē gemebat super ex-
citare cordis eius, qui contradictorias duas simul
indicavit esse veras. Erat enim, uti dictum est, Re-
formatus. Sed ecce adhuc specimen ingenij Re-
formati aliud. Catechismus Reformatus ad q. 75.
qua ratione in cœna Domini admonentur & cōfir-
matur Calvinista, quod unicus sacrificij Christi in cruce ob-
lati atq; omnium honorū eius sit particeps? docet Cal-
vinistam respondere. Quod Christus in se & om-
nes fideles de hoc (Heidelbergæ, Genevæ, aut Amste-
lodami à predicante N. N.) fracto pane edere &c. ad-
ditis his promissis. Primum &c. (quæ numero 6. antea
retuli) Deinde, animā suam non minus certo ipsius cor-
pore quod pro nobis crucifixum est, & sanguine, qui pro
nobis fusus est, ad vitam aeternā ab ipso pasci quam pa-
nē & vinū symbola corporis & sanguinis Domini à ma-
nu Ministris accepta, ore corporis percipit Calvinista & in
q. ad q. 79. Quomodo panis & vinum corporis vi-
tam sustentant, sic Crucifixum corpus Christi & effu-
sum eius sanguinem vere esse animam nostrā cibū & potū
quoad vitam aeternā nutriatur. Imo plus adhuc dicit
q. 76 dicens Calvinista esse carnē de carne Chri-
sti, & os de ossibus eius. Ex quibus assertis utiq; in-
telligi datur, quod sicuti reali substantiali, & sen-
sibili præsentia panis & vinum introeant in Cor-
pus Calvinista, ita Crucifixum Corpus Domini &
Sanguis eius reali, substantiali, & sensibili saltem
anima præsentia introeant in animam Calvinistæ.
Et sicuti in filijs non imaginative & creditivæ solū
est, sed vere & realiter caro & sanguis patrum,
ita in Calvinista corpore etiā sit caro & ossa Chri-
sti; Verum tamen hoc idem Calvinista examinatus
negat, & ait, Christum q. 76. 46. &c. esse & fore in
cælo: & iam non esse in terra secundū humanam natu-
ram, sed solū secundū divinam naturā, gratiā, spiritum.
Itaq; Calvinista Christum sumit intra se, & ta-
men distat à Christo quantum distat cælum à Ter-
ra & c. Fatigor: sunt enim subtilia mirabilia, hoc est
contradictoria in eadaciā, quæ sunt illis credenda.
10. Qui de contradictionibus & pugnis cum te-
meri ipso tam grauter accusatus est & secum pug-
nare demonstratur, multo magis cum alijs suæ re-
ligionis reformatæ socijs repugnare præsumendus

est, idcirco etiam, hac in parte accusatur Cate-
chismus ille miserimus, à Remonstrantibus inter
Animadversiones suas, ad q. 6. 9. 21. 34. 37. 85. 103.
præter alia num. 9. assignatas quæstiones, in qui-
bus subinde & secum & simul cum alijs Symmystis
pugnancia affirmat aut negat. Non oportet tantā
calumniam fratribus à filijs matris suæ impactam
esse inultam, aut demonstranda est saltem aliquo
perspicuo facto. Agendum ergo: in ipso siluæ in-
gressu, Videte Calvinistæ specimen, quod vester
Catechismus merito flagelleretur. is q. 6. dicit quod
homo sit creatus vera iustitia & sanctitate præditus, &c.
utque cum Deo beatus in aeternum viueret. quarunt
ibi Remonstrantes fratres vestri, in suis Animad-
versionibus, An non Catechesis cum docet, hominē,
ut cum Deo beatus in aeternum viueret, à Deo cō-
ditum esse, contradicat quam plurimū Reformatæ Ec-
clesiæ Doctoribus? Utique: tangite primi & secundi
hoc libro capitis pupillas. At idem Catechismus
q. 44. in explicatione symboli, quod, postquā Chri-
stus mortuus & sepultus est, descendit ad Inferna,
nihil aliud sit, quam quod Christus D. in enarrabilibus
animi sui angustiis, cruciatibus & terroribus, in quos
tum antea, tum maxime in cruce pendens fuerit demer-
sus & Calvinista ab angustiis & cruciatibus libera-
uit. Vbi Isaacus Fridericus Remonstrans in consi-
derationibus suis ista annotat: Cum Articulus de
descensu Christi ad Inferos in Responsione ad q. 44. varie
à Reformatis DD. explicetur, multique per descensum
Christi ad inferos nihil aliud quam sepulturā, vel man-
sionē in sepulchro intelligendam esse existiment, an hæc
explicatio in Ecclesiæ Reformatæ non sit toleranda. Ad-
do annoa & Caluini explicatio sit toleranda ex
quo eruunt Doctores Catholici, quod Christum
inferni tormenta tulisse senserit. Item an nō Cal-
vinistæ vi explicati ad eum modum articuli sint
impassibiles facti, nam quiuis Calvinista ibi profi-
teretur se ab angustiis & cruciatibus inferni liberatū esse.

11. Hæreses nouas inducit etiā Reformatus Ca-
techismus, nempe Stoicismum paradoxum de pa-
ritate omnium peccatorum. q. 11.

Et Chiliastrum errorem, q. 32. 32.

De Stoicorum errore in paritate peccatorū asse-
renda occupati Catechismū Reformatū conque-
runtur Remonstrantes in Considerationibus suis ad
q. 12. ibi enim ait Catechismus, Iustitiā Dei postu-
lare ut quod aduersus summam Dei maiestatem com-
missum est, id etiā in summo hoc est sempiternū cum a-
nimum corporis supplicij luat. At Remonstrant
quærit. Num simpliciter & absolute summum supp-
cium

siu mereatur, eo quod aduersus summam Maiestatem Dei commissum sit. Et an scriptura hanc causam ulibi alleget? Item quo modo ex illo non sequatur, peccata omnia esse paria, iuxta Stoicorum axioma? Quod uel eo nomine Christianis maxime reiiciendum uidetur, quod scriptura sacra aperte satis poenarum gradus constituat, grauiores quibusdam poenas denuntiat, et mensuram peccatorum non impletam quibusdam peccatis, accessu quorundam impleri testetur: Et Getvinius ad eadem Catechismi verba quærit, quo pacto illa conveniant cum verbis Christi Matth. 11. 22 dicentis, quod tolerabilis erit Tyro et Sydoni in die iudicii, quam generationi illi cui loquebatur. Chiliastarum vero hæresim videtur resuscitare Catechismus in Resp. ad q. 32 dicens in Calvinista persona, se ideo Christianam vocari, quod per fidem sit membrum et postea æternam cum Christo regnum in omnes creaturas tenbit. Suspectas habent Remonstrantes has creaturas omnes, et quærent, quænam illæ sint.

12. Catechismus Reformatus sancit Gomarismum, siue Antelapsariotum hæresim, nam id Remonstrantes pluribus locis convincunt ex Catechismi loquendi formulis, nempe n. 3. Considerationi sup. q. 1. 2. ibi enim ordo verborum cõvincit in auctore Catechismi errorẽ Antelapsarij dogmaris, ait enim de Deo, me Spiritu suo de vita æterna certum facit, ut q. 1. si deinceps vitam promptum ac paratum reddat. Vides hic ordinem, nempe prius vite æternæ certitudinem, postea gratitudinis loco vi vere Deo paratum, Ac Apostolus Rom. 8. 13. 14. 25 alium ordinem servat, et 1. Joan. 3. 21. nimirum Catechismo contrarium, cui insulsea dum est contra Catechismum, tanquam Regula ipsiusmet Catechismi. Idem Gomarismus elucet ex q. 9. 64. 65. 84. 88. 89. 90. et 114.

13. Imo Catechismus Reformatus Deum in operationibus ad extra subijcit necessitati alicui fatali à se confictæ ostendunt hoc Remonstrantes in suis notatis ad q. 11. n. 3. & ad q. 12. n. 2. dicit enim Catechismus Dei iustitiam postulare, ut divina Mai. offensa sempiternis supplicijs plectatur, et q. 12. necesse esse, quasi Deo non sit libertas condonandi peccatum sine supplicio condigno.

14. Denique suo Gomarismo omnem securitatem impetrati in hac vita aperit, ut passim ostendunt Remonstrantes, dum sola Fide & promptudine docet Deum esse contentum sine actuali obedientia.

V. Eundem Catechismum à Remonstrantibus ad eum, quo vidimus, modum explosum, etiam Catholicus festivè irritum, nam quidam non ignotus libellus ad versus Prædicantes scriptus, in uno eorum, quem Reformatum Impostorẽ Latinè, Belgicè, Den-

gereformorden Duymandrayer appellarunt, introduxit duas personas Civilem & Classicum textores illi Catholicæ, hunc Reformatæ religionis proflores. Quos cum forte in colloquium de suæ artis negotijs fortuna adegisset, & Civilis de telæ lineæ fragilitate ex infelici lini proventu eius anni multa conquestus fuisset, Classicus autem se iactaret de arte & mirifica dexteritate in cuiusvis staminis tela restauranda, adeo ut ipse nexus vix acuto sensu notari possint, Civilis festivè subiunxit si se ita res habeat, experimentum capturum ex connectendis ijs quæ in Reformato Catechismo malè cohærere vidisset, cum prima credendorum Regula, Scriptura Sex eiusmodi esse præcipua quæ se quidem fatigent, quæ si Classicus apte noverit, connectere siue dolo, siue logis, Magnum sibi nõ solum Apollinem fore, sed, & gratis è symposio abiturum, & se in posterum ab observantia anxia mandatorum Dei liberum futurum, in quibus alias multum sit triccatus animo, aliud distant e illo & carne aliud concupiscente Classicus etsi iure excipere tunc potuisset, se det extrina male ad Theologiam evocari, quia tamen notat omnes Reformatos à Deo doctos & illuminatos esse nequaquam deesse voluit causæ Reformatæ & si fieri posset, etiam facere profylitum unum, atque ita postulatis Civilis sese audacter obtulit, & ut Civilem terreret, tres telas bombycinæ texturæ ei manum condidit, si non impleta dicta factis caupone in Judicem actestem vocato. Adfidente igitur illo inter familiares haustus & colloquia, & iocos Belgicos Civilis producto Catechismo Reformato, quæstionem 114. proposuit, ac prælegit: *Possuntne illi, qui ad Deum conversi sunt, hæc præcepta Decalogi nimirum quæ præcesterant perfecte servare?* Responsio: *Minime verum etiam Sanctissimi quique quamdiu in hac vita sunt, habent tantum exigua initia huius obedientie.* Ita ait Civilis, mihi nimium quantum à Sacræ Scripturæ dignitate abire videntur, & gnavo nexu egere. Classicus nihil metuens *Verum est, inquit, neque enim præcepta nobis à Deo data sunt, ut serventur, hoc enim fieri nequit, propter corruptionem et malitiam naturæ nostræ, sed ut agnoscamus ex ijs nostram miseriam, ut ibidem quæstione 115. additur, et quæstione 3. iam ante dictum fuerat hic Civilis; rogo ergo te ostende qui id cohæreat cum Luæ de Zacharia & Elisabetha dictis cap. 1. vers. 6. Erat iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus Domini sine querela? Classicus concionem orsus à mundi exordio & antegresso tempore, à Civili prohibeatur,*

citatis pactis conventis, *Sine dolo, sine legis. Classicus* irasci & manu mensam pulsare. *Civilis* ad pacta conventa cogere itaque classicum inaniter strepere videns *Civilis*, addebat, Si istic classicus aqua hæres quid erit si tibi ingressero u. Matth. cap. ver. 30 *iugum meum suavis est & onus meum leue.* & 1. Ioan 5. versum 3. *mandata eius graua non sunt.* etiam ex Iosue cap. 11. v. 25 & 2. Paralip. cap. 15. v. 15. *exempla legis impleat & exegero* vt cum his Catechismi Reformati adiecta connectas? *Classicus* questus iniquum esse vt tot capitibus scripturæ semel & simul occupetur, iam ante alijs causis caput prægravatum, Nicotiani folij puluerem hausit, & cum sternutanti *Benedictum* esset, à *Civili* *Classicus* ægre ferre visus est, eo quod creaturæ non debeant *Benedicti*, quandoquidem in Formula Cœnæ Reformatæ Amstelodami & alibi excusa sæpe *omnes benedictentes creaturas seuere excommunicantur;* cui excommunicationi Reformatæ multi censent etiam Deum subiacere, eo quod *benedixerit panem, pisces &c. creaturas non paucas.* Verum missa hac lite *Civilis* *Classicum* ad S. Lucæ caput quantocius reuocabat, qui purgato aliquantum cerebro clarius subtiliter respondit: *S. Lucam* *piclorem* fuisse, quod genus hominum subinde pingat res paulo aliter quam res ipsa ferant. (credo iuxta illud Horatij *picloribus* atque *Poëtis*, quidlibet audendi *etc.*) non esse dubium quin & *Zacharias* & *Elisabeth* fuerint homines peccatores, & sic constare recte cum scriptura Catechismum Reformatum. *Civilis* animaduersa subtilitate tantâ, & tam inopinata *Classici*, cauponem iudicem ac testem contractus initi *de dolo* appellabat. Caupo *Judex* se non diffiteri respondit, quin in eo casu *dolus* vel à S. Luca vel à *Classico* dolum esse orrum, eo quod iam mille sexcentis annis S. Lucas habitus sit vir verax & bonus. Sed *Classicus* perstabat in sententia, & censabat se tam subtiliter personam textoris egisse, vt ne *Gochienis* quidem *Textor* secum componi posse videretur. Cum in eo cardine igitur res vertitur *Hospita* *Romanæ* fidei, quæ vtraque auscultauerat, manu adnota ad tabellâ crediti cretâ binos adscribebat ductus numeris *Symposij*. *Classicus* videns exclamare: *Domina* nescis scriptum esse. *Non furum facies, non loqueris falsum testimonium* *etc.* *Hospita* subridens ait *Classice*, itane tui immemores audiente me dicebas, *Præcepta Dei seruare esse impossibile: non esse nobis eo sine propo-*

sita vt seruamus, sed vs miseriam nostram agnoscamus. Et nunc à me imbecilla creatura exigis, quod à vobis viri magnanimi non impetratis? quis iste agendi modus est? *Alligare onera graua alijs & digito nolle ea leuare?* quin & ipsa memini à magno illo *Calvino* doctum esse *Dei esse ordinatione dispositum, vt mandata eius non seruentur.* (a) *implentem ergo Dei ordinationem noli turbare, nec tibi ipsi obesse, cui iuxta Catechismi tui 41. oraculum, quo omnia, etiam hoc meum contra Legem factum saluti tua seruire oportere certum est.* plura etiam garrire volentem interpellat *Classicus* dicens *Mulier in Ecclesia taceat.* Illa, quid tu mihi ista? in hospitio? nescis quod qua infirma sunt mundi elegit *Deus vt confundat fortia?* & ne tibi villo pacto possis arrogare à me interrogatam iniuriam, vide, quam ex vestri *Catechismi* dictamine iuste egerim, ego, tu vero me iniuriam accuses; dicis me furtum facere, me mentiri dum duas solum noto amphoras in tabella crediti vri reris ad te non allatas in hanc mensam. Sed profecto graviter erras: Audi me. Quidam enim erres? certe. Tu dictante *Catechismo* tuo credis te *Christi* corpore & sanguine qua in terris non sint, sed solummodo in calo ad dextram *Patris* consistens pasci te tam verè, quam *Symbola panis & vini* à *Prædicante* recipis. Ego verò tibi apposui omnium qua in cella mea sunt amphorarum *Symbola*, multo magis cum illis *Symbolizantia*, quam panis & vinum cum *Christi* corpore. Atqui ista consumpsisti, credibilis igitur est, quod quæ in cellario meo sunt bibisti, cum hæc tanto sunt viciniore tibi, quanto mea cella tibi est vicinior quam cælum. Risit caupo subtilitate ingenij vxorij, tunc & ipse *Civilis*, maluit quidam scire, *Classico* comune, quam tam apposita cretæ notas expungi. Imo aiebat se solū sufficere ad solvendum pretium tantillum earum rerū, quarum *Symbola* *Classicus* ebibisset. Campo vero lætatus de nouo quæstus & corradendæ pecuniæ arte amicè vxori propinabat, *Symbola* cæterarum mensurarum. Hæc Actus primi in loco-feriâ *Fabula* synopsis, cæteros quinque non minus festiuos omitto, ab alio forte transferendos.

Sic qui Catholicorum Sacra sine ratione sæpe irriserunt, cum ratione & ipsi nouissime iridentur.

CA-

a Lib. 2. inst. c. 7. v. 5. lib. 3. c. 11. v. 15. & 16. Remonstrantes fuso Actor. part. 3.